

ДР ЗЛАТКО ГРУШАНОВИЋ, ДИРЕКТОР ЗАВОДА ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА (II)

Праћење стварних потреба образовања

Најсвежије обуке које едукативни кадар пролази фокусиране су на развој дигиталних компетенција, али и на социјално-емоционално учење и вештине вођења одељења у кризним и изазовним временима

Стране 6–7

ЛЕВОРУКОСТ КОД ДЕЦЕ

Поштовање природне доминантности

Став одраслих директно утиче на дететову слику о себи. Уколико се дете прекорева због нечега на шта не може да утиче, то ће сигурно утицати на његово ментално здравље. Важно је да пратимо дете и да подстицамо његове природне изборе, да не форсирамо оно што ми сматрамо исправним без консултације са стручним лицем (дефектологом или логопедом). Циљ нам је функционалност и подстицање развоја потенцијала детета, каже мастер дефектолог Марија Ршумовић

Стране 14–15

Педagoгичка пракса

STEAM У СЛУЖБИ ЗДРАВЉА И ПРИРОДЕ

Зелени лабораторијум

МАТЕМАТИКА У СВЕТУ КЊИГА

Универзални језик бројева

РАЗВОЈ ЕМПАТИЈЕ У НАСТАВИ КЊИЖЕВНОСТИ УЗ ПРИМЕНУ ВИ И ДИЗАЈНЕРСКОГ МИШЉЕЊА

„Покондирена тиква” и модел идеалног читаоца

ИНОВАТИВНИ ПРИСТУП ПРОСЛАВИ САВИНДАНА

Кроз векове знањем и вером

Стране 21–28

ОЛИВЕРА ЗУЛОВИЋ, ДОБИТНИЦА НАГРАДЕ „ДУШАН РАДОВИЋ” ЗА РОМАН „СТО ПОСТО ТУЂА ПОСЛА”

Неиспричане приче ми не дају мира

Док одрастају, деца нису ослобођена великих тема, јер само ако имају среће, мимоиђу их губици, одласци, издаје. Децу погађају класне разлике, она живе с њима и када их не разумеју. Она само имају другачије искуство у вези с тим темама, и то је терен који је мени занимљив за писање. Ту се дешавају необичне ствари, вредне дубљег промишљања. Сви се родимо на исти начин, али нам стартна позиција није иста. Неко нема ни патике за трку, док неко други већ има и доброг тренера и комплетну опрему. То морамо да имамо у виду када посматрамо било који однос или понашање

Стране 8–9

ДР ЗЛАТКО ГРУШАНОВИЋ, ДИРЕКТОР ЗАВОДА ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА (II)

Праћење стварних потреба

Најсвежије обуке које едукативни кадар пролази фокусиране су на развој дигиталних компетенција, али и на социјално-емоционално учење и вештине вођења одељења у кризним и изазовним временима

У овом броју доносимо наставак разговора с директором Завода за унапређивање образовања и васпитања Републике Србије др Златком Грушановићем, с којим смо разговарали о најкрупнијим корацима који се налазе пред нашим образовним системом.

Који су изазови највећи ове школске године и како се решавају?

— У раду Завода највећи изазов представља управо то како образовну технологију прилагодити садашњем тренутку. Донели смо нове програме наставе и учења према савременим стандардима, што је у суштини наставак процеса које смо ми, а и остале земље, започели претходних деценија. Наш циљ је достизање функционалног знања — скретање пажње с пуког садржаја на оно што тим садржајем желимо да постигнемо. Циљ је да од деце не правимо роботе с енциклопедијским знањем. За то већ имамо роботе, или ћемо их имати све више у будућности.

Али тај пут је спор иако је наизглед једноставан. То је пут слободе који носи велику одговорност, али и сталну упитаност — да ли смо децу нешто научили ако не меримо репродукцију наученог садржаја.

Дубоко верујем да смо дете више научили свему уколико смо га научили да мисли, процењује, разуме — критички, функционално и исходно. Данас више не постоје „готова знања“. Дошло је до огромне инфлације енциклопедијског знања појавом дигиталних аватара и агената вештачке интелигенције. Они, условно речено, све знају (иако та знања често нису тачна и захтевају проверу), али наша улога је одувек била у томе како користимо то знање. Онај ко теоретски влада свим теоријама, он је тек нешто више од књиге препуне информација. Циљ сваког модерног друштва мора бити појединац који чита и користи књиге, знање или вештачку интелигенцију тако што их — примењује.

Често од родитеља и других чланова породица малишана чујемо да је пошребно растерећишћи ученике — и физички и психички — од сталног ношења уџбеника и опреме, као и примедбе на рачун преоптерећености бројним предметима и радом које они обухватају.

— Непрекидно постављање истог питања често личи на манипулацију информацијама. Морамо бити искрени: ниједан програм и ниједан уџбеник нису идеални. Задатак сваке образовне институције је да пронађе средину између две крајности — оне која жели да у програме утисне сва знања које је човечанство одвајкада установило и оне која заговара слободно учење кроз рад, вештине и искуство наставника.

Наш програм није идеалан, али он и не може бити идеалан за сваког наставника и сваку школу. Наставник и школа чине тај програм живим и прилагођеним за своја одељења. Зато наставник прави своје оперативне планове.

Сваки предмет сад има јасан исход — дефинисано функционално знање које ученик треба да усвоји. Пут до тог исхода, било

Нови наставник: Од бирократе до ментора

Училишта није место понављања чињеница, већ место стварања знања.

Мит о тешком ранцу

Порука родитељима: Партнерство у дисциплини

- ✓ **Редефинишите учење:** То више није само меморисање података.
- ✓ **Проверите ранац:** Поддржите 'дисциплину правила' (шта се носи у школу).
- ✓ **Фокус на мишљење:** Вреднујте критичко мишљење вашег детета више него оцене.
- ✓ **Ограничите екран:** Поддржите школу у напору да вратимо децу 'унутра' (ментално) да би учили.

кроз садржај или друге инструменте, препуштен је наставнику. Но, пошто су наставници различити, имамо креативније и мање креативне, онда се у програмима налази и упутство које може помоћи наставнику да сигурнијим корацима крене у остваривање наставе и учења.

У том контексту уџбеник је само једна врста наставног средства. Чињеница да ученици и даље носе све уџбенике у школу сваког дана у директној је супротности с причом о доминантној употреби нових технологија. То нам јасно говори да наши наставници, у просеку, још увек нису ни издалека интегрисали технологију у наставу како сте написали у неком од питања. Самим тим не постоји реална опасност да ће најављена забрана телефона окрњити квалитет наставе, јер ми коришћење дигиталних технологија на часу нисмо још много „окрњили“ на прави начин.

Уџбеници и остала средства су само то — средства. За један добар час нужан и довољан услов је наставник који је на основу предложеног програма креирао оперативни план прилагођен конкретном разреду. Сви остали елементи су само катализатори процеса, све до тренутка док сам наставник не процени да

а образовања

СМИСЛЕНИ НАПРЕДАК УМЕСТО ТРЧАЊА ЗА БОДОВИМА

Увек је актуелно усавршавање наставника, шта је ново на њом плану и да ли су промене у бодовању и обавезним обукама донеле неки бољишак? Раде ли се анализе поседићућа? Шта је најактуелније од обука које едукативни кадар данас пролази?

– Питање усавршавања наставника смо изместили из зоне формалног „трчања за бодовима“ у зону смисленог напретка. Суштинска промена коју смо увели односи се управо на то – растеретили смо наставника обавезе да жури бројке које често нису доводиле до истинског унапређења рада у учионици. Када систем постави квантитет испред квалитета, добијате само исцрпљеног наставника и гомилу сертификата без практичне примене.

Наш циљ је да наставник суштински разуме потребу за усавршавањем и да научено одмах примени у својој настави. Ако се свет око нас убрзано мења, образовна технологија то мора да прати у стопу. У том смислу, најсвежије обуке које едукативни кадар пролази фокусиране су на развој дигиталних компетенција, али и на социјално-емоционално учење и вештине вођења одељења у кризним и изазовним временима.

Радимо на томе да обуке прате стварне потребе наставника – како садржајем тако и квалитетом реализације. Анализе нам показују да су наставници много мотивисанији када знају да обука нуди решење за конкретан проблем из учионице, а не само упис у табелу професионалног развоја. Усавршавање више није обавеза према администрацији, већ обавеза према сопственом позиву и генерацијама које долазе.

су престали то да буду. Градиво, како се то популарно зове, није ништа друго до садржај који наставник користи, али тај садржај никада не сме бити сам себи циљ.

Бачки ормарићи рејко или јошово није нису уведени у сјалну функцију и поред вишеструких покушаја, а прејорук о планирању часова – шако да ђаци носе искључиво књиге које су им јошребне, као и опрему за ликовно или фискултуру, у школама се или мало или уојшће не јошјују. С обзиром на све, како јосићи зацртано расјерећивање деце?

– У самом питању се налази и одговор – решење је у једноставном поштовању донетих правила. Ми као друштво имамо хроничну потребу да непрестано доносимо нове стандарде и прописе, а затим подједнако снажну потребу да их игноришемо. Одговор на растерећење деце није у новој стратегији, новом правилнику већ у дисциплини примене.

Наставник мора да планира час тако да јасно каже: „Сутра нам не треба уџбеник, радимо на изворима или дигиталном материјалу“ или једноставно разговарамо и учимо како да учимо. Такође, родитељ треба да провери да ли дете носи „цео ормар“ у школу или само оно што је предвиђено за тај дан.

Ако имамо правила, а немамо дисциплину, исто је као и да немамо правила. Растерећење деце почиње оног тренутка када престанемо да тражимо изговоре и почнемо да поштујемо препоруке, правила али и сопствене одлуке.

Прашећи еволуцију образовања, јримејно је кроз дужи јериод да у сисјему јосјоји значајно јовећање броја јредмета

– кроз сејменшацију и сјсецификацију – јшме и јовећање јрадива, јшто јошово немојћим чини додавање било каквих нових, урјенјних знања и вешјина у курикулум.

– На тврдњу о сталном повећању броја предмета и „затрпавању“ градивом одговарам фокусом на стандарде, оквире и исходе. У светској пракси постоје два доминантна система – један који групише предмете у шире области и наш систем, који задржава специфичности предмета, али снажно подстиче међупредметно повезивање.

Проблем није у броју предмета, већ у начину на који их посматрамо. Ми не морамо уводити нови предмет за сваку нову друштвену потребу или вештину, то би било неодрживо. Решење је у томе да се „јургентна знања“ и модерне вештине прожимају кроз већ постојеће предмете путем јасно дефинисаних исхода.

На пример, дигитална писменост или критичко мишљење нису резервисани за један час недељно. Они морају бити исход и на часу биологије и на часу историје и на језицима. Међупредметно повезивање је једини начин да избегнемо фрагментацију знања и омогућимо деци да виде ширу слику. Уместо да стално додајемо нове цигле у већ преоптерећен зид, ми радимо на везивном ткиву између тих цигала. То је пут ка функционалном образовању које није спутано крутим границама традиционалних предмета.

Да ли се јланира некаква реформа, односно избацивање застарелих садржаја или јредмета како би се више и дубље јосвешјло ономе јшто је у духу времена?

– Питање о „избацивању и убацивању“ садржаја је управо оно што покушавамо да превазиђемо већ целу деценију. Образовни програм није списак намирница који се допуњује или скраћује – то је живи процес усмерен на исходе. Чињеница да шира јавност и даље реформу види искључиво кроз квантитет градива, а не кроз квалитет усвојеног знања, показује колико смо још увек далеко од суштинског разумевања просветне мисије.

Наш рад се не своди на механичку промену лекција, већ на промену парадигме кроз стандарде, оквире и исходе. Реформе, промене, иновације нису саме себи сврха, већ је сврха да креирамо систем у којем наставник има слободу и обавезу да садржај, чињенице, знања прилагоди исходу. Што се тиче наставника, тај процес је континуиран и непрекидан. Реформа није догађај који се деси и заврши – она је стално усавршавање начина на који ученика водимо до функционалног знања. Уместо да се питамо шта да „избацимо“, морамо се питати шта ученик с оним што остане може да уради, створи и разуме у духу времена у којем живи и, оно што је важније, у времену у коме ће у будућности живети. Садржај је само алат, а ми учимо људе како да тај алат користе на нов начин.

Д. Јелисавчић